

СПОРТИВНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ: ПОРАЗКИ І ПЕРЕМОГИ

І. Грідіна, Д. Куц

АНОТАЦІЯ

Стаття є продовженням комплексного дослідження авторів, присвяченого актуальній проблемі сучасної політики і міжнародних відносин – спортивної дипломатії¹. В умовах фактичної відсутності вітчизняних досліджень з проблеми спортивної дипломатії привернуто увагу до її феномену як до сучасного дипломатичного методу. В статті представлені практичні обґрунтування своєчасності й необхідності застосування механізмів та інструментів спортивної дипломатії для

¹ Див.: Грідіна І. Місце та роль спортивної дипломатії у внутрішній та зовнішній політиці сучасної держави / І.Грідіна, Д.Куц // Історичні і політологічні дослідження. – 2013. - № 1(51). – С.250-259.

оптимізації зовнішньополітичної діяльності України. На прикладі Євро-2012 проаналізовано досвід практичного використання спортивної дипломатії для формування іміджу країни, показано його позитивні та негативні аспекти.

Ключові слова: дипломатія, спортивна дипломатія, спорт і політика, НОК України, Євро-2012, імідж країни.

З трансформацією традиційної дипломатії і збільшенням впливу неурядових акторів на світовій арені спорт став реальною політичною величиною і зайняв стійке місце в міжнародних відносинах. Більшість держав розглядають прийняття міжнародного турніру у спортивних змаганнях на своїй території як політичну перемогу, як безумовний успіх країни в міжнародному житті, який автоматично призводить поліпшення її іміджу, іноді навіть більшою мірою, ніж саме перемога на турнірі.

Опираючись на досвід провідних світових держав, Україна має всі шанси запровадити сучасні методи реалізації спортивної дипломатії в своєму зовнішньополітичному курсі та поліпшувати за її рахунок свій імідж на міжнародній арені.

Для України, як сталого актора в міжнародних відносинах, досліджувана тема безперечно актуальна, адже в умовах глобалізації тенденції, тим більше позитивні, не можуть обійти стороною жодну відкрити для зовнішнього світу країну.

Не зважаючи на усвідомлення актуальності даної проблеми для нашої країни, вона тільки нещодавно стала предметом досліджень у вітчизняній політичній історіографії. Лише поодинокі праці, переважно крос-дисциплінарні дослідження щодо ролі спорту в міжнародних відносинах, можна віднайти в російській [1] та вітчизняній [2] історіографії.

Метою даної статті є продовження вивчення актуальної проблеми сучасної політики і міжнародних відносин – спортивної дипломатії на прикладі досвіду України.

Після завершення Холодної війни і падіння «залізної завіси» з'явилися сприятливі умови для розвитку в закритих раніше суспільствах «гнучких» видів дипломатії: економічної, культурної, народної, і, звичайно ж, спортивної. Для України, яка активно виходила на міжнародну арену у якості самостійного актора, дані процеси мали велике значення, тому вивчення ефектів і, як результат, практичного впровадження не випробуваної раніше дипломатії «м'якої сили» є ключовими питаннями у формуванні грамотного зовнішньополітичного курсу нашої держави.

Радянська модель суспільного і політичного розвитку приділяла значну увагу розвитку спорту, що відбивалось на результатах радянських збірних на міжнародних змаганнях, адже радянське керівництво завжди ув'язувало могутність держави зі спортивними досягненнями. У зв'язку з цим увага проявлялася не тільки в декларативному заохоченні спортивної галузі, а й у значному фінансуванні з боку урядових структур. У такий спосіб радянська модель розвитку фізичної культури і спорту стало забезпечувала перемоги радянських спортсменів на міжнародних спортивних аренах, особливо на Олімпійських іграх. Так, після вступу до МОК у 1951 р., СРСР взяв участь у 18 Олімпійських іграх і ніколи не опускався нижче другого місця в неофіційному командному заліку. Гідне місце в радянських збірних завжди посідали українські спортсмени. Один тільки приклад: на Римській Олімпіаді 1960 р. абсолютний чемпіон Олімпійських ігор з гімнастики киянин Борис Шахлін завоював більше медалей, ніж уся французька олімпійська збірна - 4 золотих, 2 срібних і 1 бронзову [3]

Однак, колапс комунізму наприкінці 80-х років ХХ ст. призвів до припинення значних потоків державних коштів у спортивну галузь. Після розпаду СРСР Україна

зіткнулася з безліччю політичних, економічних та соціальних труднощів, що значно знизило пріоритетність проблем розвитку спорту у внутрішній та зовнішній політиці. Разом з тим, звернемо увагу, що зменшення цієї пріоритетності для держави варто розглядати в контексті саме приділення уваги фінансовим та інфраструктурним проблемам спортивної галузі, при тому, що влада так само вимагала від українських спортсменів високих результатів та мала намір продовжувати використовувати спортивний ресурс на міжнародній арені. Тобто процес ув'язування спорту та політики, хоч і однобічний, але було розпочато ще в перші роки незалежності. Так, напередодні виборів до Верховної Ради 1998 року Харківським державним інститутом фізичної культури було проведено експертне дослідження серед українських політиків та спортивних фахівців. Автори запропонували респондентам висловити своє бачення проблеми «спорт і політика». Результати соціологічного дослідження показали, що абсолютна більшість респондентів тісно ув'язували політику і спорт, а популярність останнього, за їх думкою, створювала позитивний імідж та підтримку владних структур за умов матеріальних та нематеріальних інвестувань в розвиток вітчизняного спорту [4].

Першими кроками незалежної України в спортивній дипломатії були організаційні заходи. 22 грудня 1990 року було створено Національний олімпійський комітет України (НОК). У вересні 1993 року НОК України було визнано Міжнародним Олімпійським Комітетом (МОК). З цього моменту Україна отримала можливість повноцінно виступати на міжнародних турнірах як незалежна країна (нагадаємо, що на Олімпіаді в Барселоні 1992 року українська збірна ще була представлена в складі збірної СНД) [5]. Виконуючи основні завдання – забезпечення участі держави в Олімпійських іграх, розширення міжнародного співробітництва, популяризація масового спорту і здорового образу життя, фізичне і духовне збагачення людей, НОК України співпрацює з державними, громадськими та іншими організаціями. На засадах незалежності та доброї волі НОК України об'єднує 40 федерацій з олімпійських видів спорту, має широкі зв'язки з НОКами сусідніх країн та олімпійськими організаціями. 16 представників НОК України є членами різних міжнародних організацій і об'єднань. Тісні зв'язки НОК України має з українськими спортивними осередками за кордоном. Комітети друзів НОК України були створені й працюють зараз у США, Канаді, Австралії. НОК України також має угоди з відомими у світі фірмами «Adidas», «Coca-Cola», «Samsung», оператором мобільного зв'язку МТС, українською правничою фірмою «Юріс», яка надає постійну юридичну допомогу в діяльності організації. Офіційним Інтернет-провайдером НОК є компанія «Relcom-Ukraine».

Але, це, так би мовити, організаційна сторона справ, яка тільки у загальних рисах характеризує політику України в галузі спорту та її один з найважливіших аспектів – спортивну дипломатію. Відомо, що на «світанку незалежності» про нашу країну в світі дізнавались завдяки саме нашим спортсменам - С.Бубки, Л. Подкопаєвої, братів Кличків, А. Шевченка та багатьох інших.

Сьогодні перемога на Олімпійських іграх сприймається як перемога не тільки окремого спортсмена, але й країни, представником якої він є, що призводить до гострої боротьби у неофіційному командному заліку. А ось показники успіху вітчизняних атлетів на Олімпійських іграх:

- Ліллекхаммер-1994 – 1 золота та 1 бронзова нагороди;
- Атланта-1996 – 9 золотих, 2 срібні та 12 бронзових нагород;
- Нагано-1998 – 1 срібна нагорода;
- Сідней-2000 – 3 золоті, 10 срібних та 10 бронзових нагород;
- Солт-Лейк-Сіті–2002 - нагород не здобуто;
- Афіни-2004 – 8 золотих, 5 срібних та 9 бронзових нагород;
- Турин-2006 – 2 бронзові нагороди;

- Пекін-2008 - 7 золотих, 5 срібних та 15 бронзових нагород;
- Ванкувер-2010 – нагород не здобуто.
- Лондон-2012 - 6 золотих, 5 срібних та 9 бронзових нагород [6].

Як бачимо, на Іграх ХХІХ Олімпіади у 2008 р. у Пекіні спортсмени України завоювали 27 медалей. За роки незалежності це був найкращий виступ спортсменів країни на Олімпійських іграх. У неофіційному командному заліку збірна команда України опинилась за кількістю золотих медалей на 11-му, а за загальною кількістю нагород – на 10 місці. Але, за думкою вітчизняних дослідників, було б великою помилкою ототожнювати достатньо успішний виступ спортсменів України на Олімпійських іграх у Пекіні зі станом спорту вищих досягнень в країні. Нагороди, завойовані українськими спортсменами, з'явилися результатом індивідуальної роботи з достатньо невеличкою групою (50-60 осіб) найсильніших атлетів. Ці досягнення не мали під собою серйозного фундаменту: матеріальна база не розвивалася, наявна – поступово руйнувалася і скорочувалася, дитячі спортивні школи, училища фізичної культури, школи вищої спортивної майстерності в силу багатьох причин організаційного і матеріально-технічного характеру й сьогодні працюють на неприпустимо низькому рівні. Існуюча з 1980-х років система центрів і опорних пунктів олімпійської підготовки припинила своє існування ще на початку 1990-х років і до теперішнього часу не відроджена. Система державного управління олімпійською підготовкою, контролю за її якістю і раціональним використанням фінансових ресурсів країни недосконала за низкою причин, головною з яких є хронічна нестабільність в країні [7]. Результати такої політики боляче вдарили по спортивному іміджу країни. Ще й досі наші найкращі спортсмени тренуються за кордоном, талановиті тренери опікуються іноземними олімпійцями, а наші співвітчизники завойовують медалі для інших країн. Розуміння владними і приватними колами того, що інвестиції у спортивну галузь - це не тільки можливість швидко заробити гроші, але й великі переваги у внутрішній, зовнішній політиці, покращенні міжнародного іміджу, що дає у перспективі й матеріальні прибутки, приходять поступово. Втіленням цього стало виборювання Україною права приймати спортивні заходи міжнародного формату. Так, якщо з кінця 90-х років в Україні проводились локальні та регіональні міжнародні змагання, то за останні роки на високому організаційному рівні були проведені «Кубок світу з художньої гімнастики», чемпіонат світу з фехтування й чемпіонат світу «Формула-1» на воді, турнір з пляжного футболу, в якому Україна обіграла визнаних фаворитів у цьому виді спорту - Італію та Португалію.

У грудні 2011 року Україна одержала право на проведення Чемпіонату Європи з баскетболу серед чоловічих команд у 2015 році. У лютому 2012 р. Президент України підписав Указ «Про заходи щодо підготовки та проведення в Україні фінального турніру чемпіонату Європи 2015 року з баскетболу» [8]. «ЄвроБаскет» - міжнародний турнір серед європейських чоловічих збірних з баскетболу, який проводиться раз на 2 роки під егідою ФІБА Європа, входить до ТОП-3 найбільших спортивних подій Європи, ТОП-5 найбільших спортивних змагань світу. ЄвроБаскет-2015 пройде в Україні у вересні 2015 року. Він стане 39-м чемпіонатом Європи з баскетболу серед чоловіків. У турнірі візьмуть участь 24 команди, які проведуть 90 матчів. Містами-господарями стануть Київ, Львів, Дніпропетровськ, Донецьк, Харків та Одеса. Передуватимуть Чемпіонату Європи з баскетболу загальноєвропейські чемпіонати серед національних команд для юнаків віком до 16 років (Чемпіонат Європи U16) та до 18 років (Чемпіонат Європи U18). Чемпіонат Європи U16 - був успішно проведений в Україні, у київському Палаці Спорту, з 8 по 18 серпня 2013 р. В ньому взяли участь 16 європейських команд. Чемпіонат Європи U18 - загальноєвропейський чемпіонат з баскетболу серед національних команд для юнаків віком до 18 років буде проходити з 24 липня по 3 серпня 2014 року в Донецьку.

«Спортивні свята міжнародного рівня відкривають Україну світові. У серпні цього року Україна успішно провела U16 чемпіонат Європи з баскетболу, який ФІБА Європа визнала кращим за всю майже 40-річну історію його існування. Чемпіонат U16 запалив нових юних зірок баскетболу, в тому числі і українських. Україна вдруге поспіль отримала право провести юнацький чемпіонат. Я впевнений, що U18 також пройде на найвищому рівні та залишиться в серцях глядачів як найгостинніший турнір. Для країни, яка готується до проведення ЄвроБаскету 2015, такі чемпіонати дуже корисні, бо популяризують баскетбол та завдяки набутому досвіду допомагають якісно підготувати ще більш масштабні змагання», - зазначив Віце-прем'єр-міністр, секретар Координаційного комітету з підготовки та проведення в Україні фінальної частини Чемпіонату Європи з баскетболу 2015 року Олександр Вілкул [9].

Крім того, Україна має намір боротися за право проведення зимових Олімпійських ігор у Карпатах, які повинні відбутися у 2022 році [10]. 6 червня 2013 року Президент України підписав указ «Про заходи зі створення умов для проведення у 2022 році Зимових Олімпійських та Паралімпійських ігор в Україні». Головою Оргкомітету з підготовки заявки до Міжнародного олімпійського комітету про здобуття права на проведення у 2022 році Зимових Олімпійських і Паралімпійських ігор в Україні було призначено Віце-прем'єр-міністра України Олександра Юрійовича Вілкула [11]. За словами Олександра Вілкула, «заявка на проведення зимових Олімпійських ігор – це чудова можливість для поліпшення інфраструктури, об'єднання українського суспільства і просування України, зокрема, Карпатського регіону та Львова, у світі. Це інвестиція в майбутнє України, поштовх для розвитку зимових видів спорту і, можливо, навіть пробний крок для отримання права на проведення літньої Олімпіади в майбутньому» [12]. У 2014 році відбудеться подача офіційної заявки міста-кандидата від України. Очікується, що ним стане місто Львів. Місто-господар Олімпіади буде оголошено у 2015 році.

Звичайно, подібні ініціативи не тільки покращують образ країни за кордоном, але й активно сприяють підвищенню привабливості спорту як елементу дипломатії в очах української влади. Тому, починаючи з 2003 року, коли Україна вперше подала заявку на прийняття на своїй території змагання грандіозного масштабу – Чемпіонату Європи з футболу, українська влада замислилась над зміною спортивної політики держави, а з другої половини 2000-х років стала приділяти їй все більшу увагу. Як було вже зазначено вище, з кожним роком кількість та масштабність міжнародних турнірів, проведених в Україні, та тих, що очікують прийняття, зростає, як і амбіційність та впевненість країни в спроможності належним чином все організувати.

Безумовно, найяскравішим прикладом перетворення спортивної дипломатії з теорії на практику стало проведення Євро-2012 в Україні, яке стало ключовим проявом нового «спортивного» курсу держави. Разом з тим, аналізуючи підготовку та проведення Євро-2012, не можна однозначно дати оцінку набутим результатам. Чемпіонат Європи з футболу 2012 року став наймасштабнішим заходом за роки незалежності України. Причому його масштабність визначалася не тільки охопленням міжнародної аудиторії, але й кількістю вкладеного економічного, культурного та людського потенціалу у підготовку та проведення турніру. Відзначимо, загальні витрати України та Польщі на Євро-2012 стали рекордом за всю історію проведення футбольних чемпіонатів. Чемпіонат Європи 2012 року коштував у 40 разів більше, ніж Євро-2008, проведений спільно Австрією та Швейцарією, і в 7-8 разів більше, ніж Євро-2004, який відбувся в Португалії [13].

Однак, надії на «економічне диво» від Євро-2012, м'яко кажучи, не виправдались. Замість цього зараз існує велика кількість підтверджень того, що на даному етапі Євро-2012 як інвестиційний проект не тільки не окупився, але й провалився [14]. Більше того, багатьом фінансовим операціям під час підготовки Євро-2012 деякі експерти

присвоїли статус «корупційних». Наприклад, звіт рахункової палати України, підконтрольної Верховній Раді України, свідчить про те, що за період 2011-2012 роках Національне агентство з питань Євро-2012 погодило 304 закупівлі, проведених за неконкурентною процедурою на суму 18,8 млрд. гривень [15]. Дослідження директора євразійських програм відомого західного агентства «Freedom House» Сьюзан Корк натякає на більш великі суми - близько третини бюджету, за її словами, було присвоєно високопоставленими особами [16]. Зрозуміло, що на підставі вищенаведеного, говорити про поліпшення українського іміджу в інвестиційно-економічному аспекті не доводиться – надання настільки суперечливої інформації відбилося на іміджі України не найкращим чином.

Ще одним негативним пунктом слід назвати помилкову маркетингову політику вітчизняного готельно-ресторанного бізнесу, яка викликала хвилю міжнародного обурення. Вже з лютого місяця 2012 року в ЗМІ з'явилися перші звістки про те, що ринок готелів захлеснула різка хвиля подорожчачь. Якщо одні готелі намагалися дотримуватися цінового коридору в три, навіть п'ять разів, то щодо інших фіксувалися випадки зростання цін у 10, 30 і навіть у 85 разів [17]. Європейці були не готові сплачувати 650 євро за номер, який зазвичай коштував 45 євро, а позиціонування «широї української душі» значно похитнулося.

Нарешті, остаточний удар по українському іміджу завдала масштабна антиукраїнська кампанія в європейських засобах масової інформації, де до безпросвітної корупції і «шахрайства» на Україну були навішені ярлики расизму, проституції, порушення прав людини і тварин, бандитизму на вулицях, переслідування опозиції і політично мотивованим ув'язненням її членів [18]. Після подібної інформаційної операції перед європейцями, які й без того досить небагато знали про нашу державу, Україна постала в страхітливому світі. Зрозуміло, певний відсоток гостей був загублений, однак хочеться підкреслити, що на щастя, ті, хто «ризикнув» і приїхав, змогли на власні очі переконатися в безглуздість вищесказаного. Так, специфіка донецького регіону була іронічно відображена в популярній футболці «Тепер мені нічого не страшно, я був у Донецьку», а англійські фанати впевнено відповіли одному з британських футболістів, що звинувачував Україну в расизмі: «Кемпбелл, ти помилявся!» [19].

Разом з тим, важливо розуміти, що Європа авансом довірила Україні провести турнір «на виріст», з урахуванням подальшого прогресу. Європарламентарі Ребека Хармс і Вернер Шульц відзначали, що одна з головних причин надання Україні права на відповідальний чемпіонат - це віра у зміни, підвищення відкритості та демократичних стандартів в країні. Євросоюзу необхідно було дізнатися, наскільки Україна, як потенційний член Євросоюзу, має політичну волю змінюватися та вдосконалюватися. «Рішення провести Євро-2012 в Україні та Польщі з самого початку було політичним, метою якого було поліпшити демократію в Україні. Зараз, на жаль, багатьом політикам незручно згадувати про мету Євро-2012, вони кажуть, що не змішують спорт і політику. Це не так. Не треба забувати під час футбольних матчів, яка була мета проведення чемпіонату, і що окрім Євро-2012 існує політика», - цитували ЗМІ пані Хармс після відвідування нею у в'язниці экс-прем'єра Юлії Тимошенко [20]. Як доводиться констатувати, все як почалося з політики, нею і закінчилося. На думку більшості європейських політиків, щодо поліпшення демократичних цінностей Україна випробування не витримала. Із закликом бойкотувати матчі Євро-2012 в Україні виступили ряд європейських політиків, ініціатором і ключовим організатором якого стала Німеччина. Канцлер Ангела Меркель заявляла, що не стане відвідувати Євро-2012 в Україні, якщо ситуація навколо Ю. Тимошенко не зміниться. Переважна більшість німецьких міністрів були солідарні з нею. Пані Меркель закликала приєднатися до її акції й решту політиків країн ЄС. І незважаючи на те, що згодом

канцлер назвала організацію бойкоту «непорозумінням» [21], процес дискредитування не тільки української влади, а й України, був запущений. Вже напередодні Чемпіонату Єврокомісія підтвердила бойкот. «Єврокомісія у повному складі підтвердила політичний бойкот української частини Євро-2012», - заявила прес-секретар Єврокомісії Піа Аренкільде Хансен в Брюсселі. Про свій намір проігнорувати турнір повідомив на той момент президент Франції Франсуа Олланд, якого в повному складі підтримав уряд. Так само зробили лідери Швеції, Бельгії, Нідерландів, Австрії, Італії [22]. Разом з тим, спортивного бойкоту в традиційному розумінні у ЄС, як у державного утворення не вийшло. Наприклад, проігнорували заклики європейських чиновників президент Італії Джорджо Наполітано, прем'єр-міністри Італії та Іспанії Маріо Монті і Маріано Рахой. Також на фінальний матч в українську столицю приїхали спостерігати президенти Молдови, Таджикистану, Білорусі, Вірменії, прем'єр-міністри Угорщини, Молдови, представники керівництва Саудівської Аравії, Катару, Грузії та Росії [23]. Зрозуміло, що окрім лідерів Італії, Іспанії та Угорщини, решта високопоставлених осіб до європейської інтеграції України не мали будь-якого відношення, а тому не могли надати бажаного впливу на громадську думку в Європі. Разом з тим, сам факт відсутності згуртованості в бойкотуванні Чемпіонату в ЄС свідчив про те, що дане політичне явище швидше можна назвати «демаршем», ніж «бойкотом».

Втім, акцентувати увагу виключно на негативних аспектах в рамках підготовки та проведення турніру було б некоректно. У зв'язку з цим звернемо увагу на позитивні результати від чемпіонату. Визнаючи економічно слабкі бенефіції, необхідно зробити акцент на соціальному аспекті іміджевої складової Євро-2012 для України. Ця складова не приносить миттєвих результатів, вона розрахована на більш довгострокову перспективу. І в даному випадку, прийнявши на себе величезну відповідальність провести такий масштабний проект, досить слабка економічно Україна дійсно взяла на себе ризик, але ризик благородний, розрахований для блага майбутнього країни. Успіх Євро-2012 - це, в першу чергу, успіх українського народу. Адже в той час, як чиновники і підприємці недалекоглядно погіршували українські позиції в громадській думці Європи, саме пересічному українцю доводилося виправляти справу - гостинністю, привітністю, створенням святкового настрою, ентузіазмом. На підтвердження цього можна навести масу цитат від іноземних гостей, якими рясніють ЗМІ [24], а також величезну кількість свідочств з таких джерел, як блоги, форуми, нарешті, особистий досвід спілкування авторів з гостями, волонтерами, їх знайомими, друзями, друзями друзів тощо. Більшість з них стверджували, що іноземним гостям щиро сподобалося в Україні, і нехай специфіка регіонів для них в «дивину», однак це створило те розмаїття вражень, за якими їхали до нас європейці. Візьмемо за приклад соціологічне дослідження Інституту світової політики (ІМП) у партнерстві з соціологічної компанії GFK Ukraine. Опитування було проведено в чотирьох приймаючих містах Євро-2012 на виходах зі стадіонів, тому одержало назву 1-го Євроекзітполу. Основні висновки досліджень з відповідей іноземних гостей чемпіонату озвучив директор GIZ (Німецьке агентство з міжнародного співробітництва) за Євро-2012 Матіас Брандт. Згідно з опитуванням, 43% респондентів, тобто кожен другий фанат, оцінили організацію проведення чемпіонату як «дуже добре», 32% - «добре». Більше 80% з них вперше відвідали Україну, і близько третини від загальної кількості гостей збираються приїхати в нашу країну ще раз. І мабуть тут на користь України зіграв той факт, що попередні очікування іноземців були сильно занижені. 52,25% опитаних підтвердили, що після футбольного чемпіонату їх сприйняття України покращилося, 37,6%, у свою чергу, відповіли, що Євро-2012 не вплинуло на їх ставлення до вступу України в ЄС. Більше того, 16,89% опитаних європейців вважали, що Україна *вже* є членом Європейського Союзу. Тут, швидше, хотілося б вдіяти не

іронічний коментар з приводу рівня освіти в інтелектуальній й інтелігентній Європі, а підкреслити готовність бачити Україну в ЄС вже зараз, або інтерпретувати здивування, що Україна все ще не приєдналася до союзу. 42,56% опитаних європейців стверджували, що Україна заслуговує на вступ до ЄС найближчим часом. Ще третина (30,92%) вважала, що Україна може стати членом Євросоюзу в середньостроковій перспективі, якщо поліпшить політико-економічну ситуацію [25].

Отже, організація та проведення Євро-2012 в Україні мало як негативні, так і позитивні наслідки, остаточний ефект від яких ще слід очікувати. З точки зору спортивної дипломатії, Євро-2012 стало довгостроковою інвестицією у майбутнє, відкрило Україну багатьом європейцям. А отриманий досвід доводить, що проведення міжнародних змагань подібного рівня, на яке сподівається Україна, залежить від багатьох чинників, як економічних, так і політичних. В цьому випадку спортивна дипломатія країни повинна не компенсувати прорахунки у внутрішній та зовнішній політиці, а бути потужним чинником у процесі їх вдосконалення на засадах демократичних, загальнолюдських цінностей.

РЕЗЮМЕ

В статті розглянуто та проаналізовано позитивний і негативний досвід спортивної дипломатії України, виявлено і обґрунтовано цілесобразність використання спортивної дипломатії во зовнішній і внутрішній політиці сучасного держави.

Ключевые слова: дипломатія, спортивна дипломатія, спорт і політика, НОК України, Євро-2012, імідж країни.

SUMMARY

This article deals with positive and negative experience of sport diplomacy in Ukraine, usage sport diplomacy in the foreign and domestic policies of the modern has been state identified and proved.

Key words: diplomacy, sports diplomacy, sports and politics, NOC of Ukraine, Euro-2012, the image of the country.

ПОСИЛАННЯ ТА ПРИМІТКИ:

1. Зонова Т. Язык спорта универсален, как язык музыки. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mgimo.ru/news/experts/document226106.phtml>;
- Столяров В.И. Современный спорт и олимпийское движение в системе международных отношений: Учебное пособие / В. И. Столяров, С. Ю. Баринов, М. М. Орешкин. – М.: Анкил, 2009. – 256 с.; Бродская Н. П. Спорт больших достижений как пространство для формирования национального имиджа страны / Н. П. Бродская // Национальные интересы и имидж России. – М. : АСТ, 2006. – С. 53 – 61.
2. Семченко О. Спортивный імідж України / О. Семченко // Освіта регіону. – 2012. - № 4. – С. 200-205.
3. XVI летние Олимпийские игры 1956 г. (советские спортсмены - герои игр) // История спорта. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://valver.ru/news/xvi_letnie_olimpijskie_igry_1956_g_sovetskie_sportsmeny_geroi_i_gr/2010-10-28-351
4. Спорт и политика: социологический анализ взаимодействия в странах СНГ / Н.Олейник, В. шанин, О. Камаев, В. Кудиненко, Л. Таран, Л. Эпштейн // Теория и практика физической культуры. – 2001. - № 7. – С.13-14/
5. Історія НОК України // Національний Олімпійський комітет України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://noc-ukr.org/about/history/>.

6. Там само.
7. Платонов В. Н. Спортсмены Украины на играх XXIX Олимпиады / В. Н. Платонов // Наука в олимпийском спорте. – 2009. - № 1. - С. 87.
8. Указ Президента України №74/2012 «Про заходи щодо підготовки та проведення в Україні фінального турніру чемпіонату Європи 2015 року з баскетболу». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.webcitation.org/6IAfCao5c>
9. Олександр Вілкул: Чемпіонат Європи з баскетболу U18 відбудеться у Донецьку. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246876885&cat_id=244276429.
10. Указ Президента України від 08.09.2010 р. № 895 «Про заходи щодо визначення і реалізації проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/895/2010>; «Розпорядження Кабінету міністрів України від 10 вересня 2012 р. №701-р про «Деякі питання підготовки до реалізації національного проекту «Олімпійська надія – 2022» - створення спортивно-туристичної інфраструктури». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/701-2012-%D1%80>.
11. Указ Президента України № 315/2013 «Про заходи зі створення умов для проведення в 2022 році зимових Олімпійських та Паралімпійських ігор в Україні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15788.html>.
12. Олімпійська надія-2022 // Персональний сайт Олександра Вілкула. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.vilkul.ua/projects/operating-activities/olimpiyska-nadiya-2022>.
13. Євро-2012 буде коштувати в 40 разів більше, ніж Євро-2008. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2012/03/30/274510>.
14. Див., наприклад: Иванец О. Украина провалила Евро-2012 как бизнес-проект / О.Иванец. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://news.finance.ua/ru/~2/0/all/2012/06/01/280688>.
15. На подготовку к Евро-2012 неэффективно потрачены 19 млрд. Счетная палата. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://glavred.info/archive/2013/02/01/201628-19.html>.
16. Чиновники разворовали треть бюджета Евро-2012. Freedom House. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://glavred.info/politika/chinovniki-razvorovali-tret-byudzheta-evro-2012-freedom-house-248407.html>
17. Сороколетова О. На Евро-2012 украинские отели поднимут цены в 30 раз / О.Сороколетова // Дело. – 2012. – 6 февраля; Галыко Д. На время Евро-2012 гостиницы завышают цены в 100 раз / Д.Галыко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://2012.tochka.net/27228-euro2012-na-vremya-evro-2012-gostinitsy-zavyshayut-tseny-v-100-raz/>.
18. Тимофеюк А. Welcome to Hell-2012. Демонизация образа Украины европейскими СМИ / А.Тимофеюк. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sport.bigmir.net/euro2012/prepare/1545960-Welcome-to-Hell-2012-Demonizacija-obraza-Ukrainy-evropejskimi-SMI>; Платини возмущен «бандитами и мошенниками» в Украине // BBC Україна. - 2012. – 12 апреля. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/ukraine_in_russian/2012/04/120412_ru_s_platini_bandits.shtml.
19. «Кэмпбелл, ты не прав» – пели английские фаны в центре Донецка // Інформаційний центр Україна-2012. Червень, 2012. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine2012.gov.ua/ru/news/195/54559/>

20. Евро-2012 дали Україні по політичним причинам – євродепутати // Сьогодні. - 2012. – 14 червня.
21. Меркель і Олланд відмовились від бойкоту Євро-2012 // Туск. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lb.ua/news/2012/05/24/152749_evropeyskie_politiki_sochli_boykot.html.
22. Єврокомісія у повному складі бойкотуватиме "Євро-2012" в Україні. - Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europe.newsru.ua/article/15925504>.
23. На фінал Євро-2012 планують приїхати ряд президентів, прем'єрів і принц // Корреспондент. - 2012. – 29 червня.
24. Див., наприклад: Іноземні болельщики поділилися враженнями про Україну // Лівий берег. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://society.lb.ua/life/2012/06/27/158389_inostrannie_bolelshchiki_podelilis.html; Миколюк О. Цей порив повинні нести і далі / О.Миколюк // День. – 2012. – 13 вересня.
25. Гетьманчук А. Результати Євро-2012: європейці говорять Україні yes / А.Гетьманчук // Зеркало тижня. - 2012. – 27 липня.

Надійшла до редакції 19.11.2013 р.